

Αγγελική Κορδέλλου

Διακειμενικότητα και ρυθμικά ζητήματα στους μουσικούς κύκλους *Μελωδίες γραφομηχανής και Ισοκρατήματα* του Γιώργου Κουμεντάκη

Από τα πρώτα δημιουργικά βήματα του Έλληνα συνθέτη Γιώργου Κουμεντάκη (γενν. 1959 Κρήτη), η διακειμενικότητα, όχι μόνο με τη μορφή παραπομπών, αλλά και με την ευρύτερη έννοια της μίμησης, της μνείας ή της αναφοράς σε συνθέσεις και μουσικές πρακτικές διαφόρων περιόδων και υφών, συνιστά ένα επαναλαμβανόμενο χαρακτηριστικό των συνθέσεών του. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας το ενδιαφέρον του στρέφεται κυρίως γύρω από δύο μουσικούς άξονες εκτός των ορίων της λόγιας ευρωπαϊκής μουσικής: α) την παραδοσιακή μουσική διαφόρων περιοχών της Ανατολικής Μεσογείου (Ελλάδα, Πόντος και Μικρά Ασία) και β) το βυζαντινό μέλος της θρησκευτικής παράδοσης της Ορθόδοξης Εκκλησίας. Αυτή η τάση εκφράζεται κυρίως μέσα από δύο συνθετικούς κύκλους (2004-2014), τις *Μελωδίες γραφομηχανής* και τα *Ισοκρατήματα*, που αποτελούνται από κομμάτια για σόλο μουσικά όργανα, σύνολα μουσικής δωματίου, ένα κοντσέρτο για πιάνο και μια όπερα.

Η ενσωμάτωση ή η αναφορά σε παραδοσιακά μουσικά ιδιώματα, παρόλο που συντελείται με διαφορετικό τρόπο σε κάθε σύνθεση των δύο παραπάνω κύκλων, αναπόφευκτα οδηγεί στην αντιπαράθεση διστάμενων συστημάτων μετρικής-ρυθμικής οργάνωσης –προερχόμενων από την ελληνική και τη δυτική μουσική παράδοση–, αλλά και σε μια καινούργια αντίληψη των ρυθμικών (χρονικών) σχέσεων στα έργα αυτών των κύκλων. Από ρυθμική άποψη, η σύνδεση του Τοπικού με το Παγκόσμιο και του Παρελθόντος με το Παρόν, στο έργο του Κουμεντάκη, έχουν να κάνουν τόσο με την ανανέωση της μουσικής παράδοσης μέσω διαδικασιών μετασχηματισμού και επαναπροσέγγισης όσο και με τον εμπλουτισμό και τις καινοτομίες της συνθετικής γραφής του σύμφωνα με το πνεύμα του μεταμοντερνισμού.